

عنوان مقاله:

اوزان شعری و ساختار شکنی های عروضی مولانا (نگاهی به وزن ها و برخی از شگردهای عروضی مولانا به همراه بحثی در خطاهای جامعان اشعار نسخه قونیه و مصحح آن)

محل انتشار:

سومین همایش متن پژوهی ادبی (نگاهی تازه به آثار مولانا) (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسنده:

محمدامیر جلالی - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبایی

خلاصه مقاله:

آثار مولوی از منظر تصرفات هنری او در ساحت معنی (Content) و شکل (Form) دارای تفاوت های جدی با آثار دیگر شعرای فارسی زبان است؛ تا بدانجا که تصرفات و عادت گریزی های فکری و شکلی را می توان از خصایص سبک فردی وی دانست. یکی از حیطه های شکلی آثار او وزن شعر است که دقت در این زمینه شگردهای هنری و تفاوت های سبکی آثار او را (در لایه بلاغی) به گونه ای دیگر باز می نمایاند. مولانا با آنکه در عصری می زید که با ظهور شعرایی همچون سعدی دست کم در قالب غزل از دوره های اوج سبک عراقی محسوب می شود، آثار او از نظر زبانی به سبک خراسانی (از منظر لایه واژگانی و نحوی) بسیار نزدیکتر است تا سبک عراقی. یکی از جنبه های قرابت آثار مولانا به سبک خراسانی، نحوه کاربردهای وزنی و عروضی اوست. برای نمونه جایگاه به کارگیری و بسامد قاعده تسکین در غزل های مولانا، به شیوه قصاید سبک خراسانی نزدیکتر است تا غزل های سبک عراقی که کاربرد تسکین در آنها به حداقل می رسد. اوزان اشعار فارسی مولانا را 48 وزن برشمرده اند، اما نگارنده در این مقاله پس از به دست دادن فهرستی از اوزان مولوی (که با احصای اوزان عربی، شامل 53 وزناست)، برخی از شگردها و نوآوری ها و نیز برخی جنبه های سبکی غزلیات او را از منظروزی به کوتاهی نشان خواهد داد. نقد برخی از خطاهای گردآورندگان اشعار مولانا در نسخه قونیه و نیز برخی لغزشهای مصحح آن، از دیگر مطالب این مقاله خواهد بود.

کلمات کلیدی:

مولوی، غزلیات شمس، نسخه قونیه، ابداعات وزنی، تصرفات هنری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/639601>

